

Kari Elsa A. des bouvrie

Referanser:

Dykkar:

Vår: 20/18303 - 20/73684

Saksbehandlar:

Mikkel Bengtsson

mikkel.bengtsson@alver.kommune.no

Dato:

18.11.2020

Søknad til Stiftinga Hordaland Landbrukselskap

Alver kommune søker hermed Stiftinga Hordaland Landbrukselskap om økonomisk støtte til igangsetjing av el gjerdseil prosjekt til beskytta av høgverdi fulldyrka eng areala til grasproduksjon frå beitetrykk av hjort.

Der søkes om Kr. 156085

Prosjektområde, Alver kommune

Etter samanslåinga av Lindås, Meland og Radøy kommune vil Alver kommune ha 2035 landbrukseigedomar i varierende storleik. Dei fleste eigedomane har mellom 5-99 daa dyrka mark og mellom 5-199 daa skog. Sjølv om det er mange små landbrukseigedomar i nye Alver kommune, er det samla arealet med jord og skog stort. Alver kommune vil samla ha 87 266 daa dyrka mark og 266 530 daa skog. Jordbruksproduksjonen vil i hovudsak vere knytt til grasproduksjon og husdyrhald, særleg innan mjølk/storfe og sau.

Tal produksjonar fordelt på husdyrslag.

Produksjon	Tal produksjonar
Mjølkeproduksjon	66
Ammekuproduksjon	59
Øvrige storfe	131
Sau	341
Ammegeit	9
Geitebukk/kje	1

Basert på leveransar i 2019 vart det levert til saman 456 tonn storfe kjøtt og meir enn 7,0 millionar liter mjølk. For tida føres opp fire nye fjøsar i Alver kommune.

Problemstilling

Bioforsk Fureneset har gjennom dåres rapporter, Vol. 9 Nr. 172 2014: Koster hjorten meir enn han smaker ? og Vol. 5 Nr. 59 2010: Koster hjorten meir enn han smaker ? vurdert den negative effekt av beiting av hjort på grasproduksjons areala. Skada er i hovudsak påverka av timoteiens utviklingssucces i enga.

Avlings tap på grasproduksjonsareala forårsaget av hjort bleiv allereie i 2000-2001 økonomisk vurdert av Forsøksringen Hordaland på 3 gårdsbruk på Straume i Radøy kommune med en revurdering av tap igjen i 2005 utført av Trygve Torsteinsen.

Ser ein på frøblandingsleddet gir beitepåverknaden umiddelbar avlingsreduksjon allereie i 1. engår. Sannsynlegvis skuldast mykje av denne reduksjonen ein kombinasjon av beitepåverknad og tidleg utgang av timotei på grunn av hjortebeiting, men den kan også i nokon grad skuldast dårlegare etablering av enga på grunn av trakkskader frå hjort i attleggsåret. Samstundes er timotei den arten som gir størst avling dei første eng åra ved gunstige vekstvilkår. Den tidlege utgangen ein får av denne gras arten på grunn av hjortebeiting vil derfor gi eit avlingstap som vert akkumulert i etterfylgjande eng år. I ei engfrøblending vil noko av dette avlingstapet verte kompensert for ved at beitetolerante artar som t.d engrapp og engsvingel får betre vekstvilkår. Ein større del av avlinga vil derfor bestå av engsvingel og engrapp på skifte som er kraftig beita av hjort. På grunn av at desse artane har lågare avlingspotensiale vil dei ikkje fullt ut klare å kompensere for avlingstapet som følgje av utgangen av timotei. Særleg engrapp etablerer seg seint, gir mindre avling, og vil difor i liten grad kunne erstatte timotei i ei frøblending. Der knytast samtidig ein mogleg samanheng mellom at redusert innhald av timotei i surfôret gir redusert fôropptak og dermed redusert mjølkeyting og tilvekst hos oksar.

Alver kommune er på veg i retning mod iverksettinga av en reduksjons- og kvalitetsforberande avskyting av hjortebestanden. Kommunens minsteareal for hjort bleiv til jakt sesong 2020 kraftig sat ned og man vil til jakt sesong 2021 innføre vekt avhengig fellingsavgift på kalve og fjoringer for at jegerane får incitament til at skydde dårleg kondisjonerte hjort. Samtidig opplevast at det mange stader ikkje er etablert systematiske ordningar for omfordeling av fellingsløyva mellom grunneigarane der ein tek omsyn til bruk som har eit større skadeomfang enn andre.

Da tyske forsøk vedrørende reduksjonsavskyting av hjort viser at den reelle reduksjon av bestanden først kommer til uttrykk etter 3 år og at bestandens dermed høgare prosentvise innhald av hanndyr, som beiter på utmark, har redusert kollenes beitetrykk på innmark, vil Alver kommune iverksette utvikling og testing av el gjerde til beskyttelse imot hjort av grasproduksjonsareala og fornyade enge. Dette skal sikre kommunens vidareutvikling av gras- og mjølkeproduksjon imens reduksjonen av bestanden av hjort utførast.

Prosjektet rettes imot at finne en simpel og lavpraktisk el gjerde løysing i samarbeid med bønder med lavest etableringsomkostninga og lave utgifter til oppsetjing og fjernelse samt med gjerdeapparat som også fungerer på areala utan tilkopling til elnettet. Der veljast bevist hovedsagligt gjerde materialar som er tilgjengelege på det norske marknad. Der veljast delvist gjerdeapparat som både handterer 12v og 220v og eit delmål er at få testa gjerdet til inngjerding av wrapballar på vinteren likeså. Disse midlertidige gjerder skal ses som et alternativ til den serdeles omkostningstunge etablering av varig gjerde på 2,0 meters høyde som fysisk holdar hjort av innmark

men likeså bremser hjortens vandring året rundt. De midlertidige gjerder skal oppsettas i områder man erfaringsmessig vet at kollene beiter i det tidlege vår og når bonden vet han skal forny enga. Det planleggast at fjerne de midlertidige gjerder etter 2. slått for at gjeve hjorten moglegheit for at forbetre sin kondisjon innan vinteren på grasareala, anvenne areala til avskyting av hjort og ikkje forhindre hjortens trekkruiter spesielt i brunsten.

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet vil bestå av 2 delprosjekta og 4 forskjellige gjerde typar.

Beskyttelse av fornyings enga.

1. 3 tråds elgjerde, 169cm kvite plaststolper, metall tråd, metall hjørnestolper, Gallagher S400 solar gjerdeapparat.
2. 4 tråds elgjerde, 170cm hjortestolper, polywire, metall hjørnestolper, AKO S3000 gjerdeapparat.

Beskyttelse av større grasproduksjons areala i omdrift.

3. 4 tråds elgjerde, 170cm hjortestolper, metall tråd, metall hjørnestolper, AKO Xdi 10000 12V/230V solar gjerdeapparat.
4. 4 tråds elgjerde, 200cm hjortestolper, metall tråd, metall hjørnestolper, AKO Xdi 10000 12V/230V solar gjerdeapparat.

Ved ovannemnte oppbygning av forskjellige gjerdetypar ønskes at få belyst:

- Forskjellen i brukbarheden av billige 169cm kvite plast stolper kontra dyrare hjortestolper (meirpris på 30%). Kann lengda mella stolper hæves ved dyrare hjortestolper ?.
- Forskjellen i effektivitet av 3 tråds kontra 4 tråds gjerder.
- Forskjellen på effektivitet ved bruk av 170cm kontra 200cm høgt gjerde.
- Nødvendigheden av metall hjørnestolper.
- Skilnad i effektivitet på størrelse av gjerdeapparat og brukarvenleghet mellom fabrikat.
- Skilnad i effektivitet mellom den dyra metall tråd og polywire.

Budget

Budget, utreknat etter 4 stk. ca. 10 daa inngjerde areala. Priser inkl. moms. Der forventast ein levetid på 5 år.

Materiale	Stk. pris. Nkr	Antall	Samlet pris i Nkr
Plaststolper, 169cm, kvite	66,25	150	9938
PVC, hjortestolper, 170cm	74	85	6290
PVC, hjortestolper, 200cm	84	85	7140
Hjørne stolper/ grinder, T post, 240cm, AKO	110	24	2640
T post/ jordspydd opptrekkar, AKO	900	1	900
Isolatorar, hjortestolper	6,36	600	3815
Fjær grind	85	16	1360

Gjerdeapparat, AKO Xdi 10000 12V/230V, 15J, solar	7000	1	7000
Gjerdeapparat, AKO Xdi 15000 12V/230V, 20J, solar	8500	1	8500
Oppbevaringsbokse til AKO Xdi, solar 100w	7000	2	14000
Gjerdeapparat, AKO S3000 gjerdeapparat, 3 J	3800	1	3800
Gjerdeapparat, Gallagher S400, 4 J, solar	8000	1	8000
Batteri, 12 v	1200	4	4800
Spenningsmålar; Delaval	1250	4	5000
Rappa trillebår R71, Med autowinder	10500	1	10500
Rappa tråd, Stranded steel wire, 600m ruller	1400	8	11200
Rappa tråd, Stranded steel wire, 400m ruller	1000	8	8000
Rappa tråd, Polywire, handruller, 400m ruller	900	4	3600
Rappa, 4 handrulle stolpe	400	1	400
Rappa, 4 ruller stolpe.	500	5	2500
Jord- og veggkabel (25m)	241,25	4	483
Gummiklubbe (5kg)	600	1	600
Jordspyd	235	17	3995
Stolpebanker	999	1	999
Varselskilt for el-gjerde	31,25	20	625
Frakt/ post			4000
			130085
Oppsetjing, oppsyn, fjernelse, etc.	500	40	20000
Vurdering, rapportering	500	12	6000
Samlet pris inklusiv timeforbruk			156085

Kommentar

Testruter vil veljast i samarbeide med lokale bondelag i Alver kommune og gjerde systemet utviklast i samarbeid med bønder. Tanken er oppbygging av et lager av gjerde materiale som de lokale bondelag kann låne av avhengig av planlagt fornying av eng eller lokalt høgt beitetrykk av hjort. Forsøket er basert på en vidareutvikling av hegnstyper og erfaringar i reduksjon av beitetrykk av hjort på jordbruksareala frå Poda hegn og landbruksrådgivingsfirmaet Sagro samt personliga erfaringar som yrkesjeger med drift av 550daa viltenga til hjort i Danmark. Forsøk utført av Sagro i Danmark har påvist ein reduksjon av skada av hjort på vårbyg og potet produksjons areala på opp til 90% med liknande gjerde typar.

Alver landbrukskontor håper at Stiftinga Hordaland Landbruksselskap vil deltake økonomisk i et utviklingsarbeid med handtering av skada av hjort på jordbruksareala. Ved eit redusert tildelt søknadsbeløp frå Stiftinga Hordaland Landbruksselskap kann prosjektet enten reduseras i omfang og/ eller vil viltfondet i Alver kommune vere medinvestor.

Norge har eit omfattande vitenskablign dokumentert overblikk over den økonomiske belastning på jordbruksareala av hjort men tiltak, utover bestandsreduksjon av hjort, er redusert belyst. Sjølv med en redusert hjortebestand vil dei best dyrka grasproduksjons areala vore vere under belastning av hjort også i framtida.

Med vennleg helsing
Alver kommune, Landbruk

Kjartan Nyhammer
Avdelingsleiar

Mikkel Bengtsson
Rådgjevar

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har difor ingen signatur.

Mottakarar:

Kari Elsa A. des bouvrie